

Tadeusz Skoczek

Niepodległość, dziedzictwo, pamięć

Niepodległość i Pamięć 25/2 (62), 11-14

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Niepodległość, dziedzictwo, pamięć

W cyklu pod tą nazwą zorganizowaliśmy w bieżącym roku kilka konferencji. Pierwsza (25 kwietnia 2018), poświęcona była Romanowi Dmowskiemu, jednemu z twórców niepodległej Polski. Warto przypomnieć, że już kilka lat temu, wspólnie z Zespołem Parlamentarnym Miłośników Historii oraz Instytutem Pamięci Narodowej zorganizowaliśmy w gmachu Sejmu RP, w dniach 20–27 października 2014, głośną sesję ilustrowaną wystawą pt. „Roman Dmowski 1864–1939”. W ten sposób przypomniano jednego z ojców polskiej państwowości w 150. rocznicę jego urodzin. Wystawa ta miała w następnych latach wiele odsłon w instytucjach kultury oraz placówkach oświatowych całej Polski.

Kolejną (14 maja 2018) poświęciliśmy Józefowi Piłsudskiemu. Profesor Wiesław Jan Wysocki powiedział między innymi takie słowa:

Piłsudski jest postacią żywą, jeżeli go dzisiaj wspominamy po wielu latach i przywołujemy, jako niewątpliwie numer jeden procesu odzyskiwania niepodległości, i z tą odrodzoną Polską związanego przede wszystkim, to właśnie dlatego, że jest to postać ciągle jakby aktualna, żywa i obecna. Co więcej ma też wymiar – poza tym oficjalnym państwowym – prywatny. Dla wielu ciągle jest to dziadek, czyli ktoś z domowników. Ten testament Piłsudskiego sprowadza się do trzech słów, które zapisał nie kto inny, tylko poeta Kazimierz Wierzyński – „Skazuję was na wielkość”.

Roli Ignacego Jana Paderewskiego w wskrzeszaniu Polski poświęciliśmy następne spotkanie (21 czerwca 2018). Przy tej okazji zaprezentowaliśmy po raz kolejny wystawę „Ignacy Jan Paderewski. Polak, Europejczyk, Mąż Stanu, Artysta”. W katalogu do tej wystawy przypomnieliśmy jej wszystkie realizacje w Polsce, Europie Zachodniej oraz na Ukrainie.

Na jesień planujemy spotkanie poświęcone Ignacemu Daszyńskiemu.

Nasz cykl konferencji „Niepodległość – dziedzictwo – pamięć“ włączyliśmy do szerszego projektu poświęconego Ojcom Odnowicielom

Rzeczypospolitej Polskiej. Jest on realizacją uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego, który w ten sposób uczcił wybitne postaci w roku 100-lecia Niepodległości. Organizacji podjęły się dwa muzea mazowieckie: Muzeum Niepodległości w Warszawie oraz Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

Wspólnie zorganizowaliśmy już wcześniej w Sejmie RP konferencje naukowe: „Pomysł na Polskę w koncepcjach ruchu socjalistycznego, ludowego i narodowo-demokratycznego (29 stycznia 2018) oraz „Maciej Rataj. Marszałek Sejmu II RP” (20 lutego 2018). W ramach muzealnego tematu badawczego przygotowaliśmy dwa referaty wygłoszone na konferencji „Strażacy ochotnicy w walce o niepodległość”, która odbyła się 19 kwietnia 2018 w Sejmie RP.

Ponadto, wraz z Polskim Towarzystwem Historycznym, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego oraz PAN zorganizowaliśmy w Sali Kościuszkowskiej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk wieczór pn. „Rola Wincentego Witosa w dziejach Polski” (12 lutego 2018). Zaprezentowano też w tej szacownej instytucji wszystkie tomy serii wydawniczej Twórcy Państwowości Polskiej, w której przedstawiliśmy eseje poświęcone działalności Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfantego, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Piłsudskiego i Wincentego Witosa. Każdy tom ma jednolitą oprawę graficzną oraz jest zakończony wypisami z dokumentów i wystąpień. W przygotowaniu publikacja poświęcona Maciejowi Ratajowi. Wkrótce zaprezentujemy poszerzone wznowienie wszystkich książek.

Obchody Stulecia Niepodległości rozpoczęliśmy na Mazowszu już w ubiegłym roku. Zorganizowaliśmy cykl imprez edukacyjnych, których zwieńczeniem była nasza wystawa stała pt. „Polonia Restituta”, przeniesiona, w związku z remontem siedziby Muzeum Niepodległości, do Muzeum Romantyzmu w Opinogórze. Uroczyste otwarcie nastąpiło 12 listopada 2017. Kolejną naszą wystawę stałą – „Z Orłem Białym przez wieki” przenieśliśmy do dawnej sali operacyjnej Narodowego Banku Polskiego w Krakowie, inicjując powstanie tam Izby Muzealnej. Wydaliśmy pierwszy tom albumu *Polonia Restituta 1914–1919* oraz album *Józef Piłsudski*, wydany w serii *Wielcy Polacy*, w której uprzednio ukazały się *Jan Paweł II* i *Mikołaj Kopernik*.

Wszystkie wymienione konferencje podsumowane zostaną opracowanymi naukowo wydawnictwami monograficznymi.

Kwartalnik „Niepodległość i Pamięć” może w tej sytuacji realizować własne, odrębne założenia programowe. Przedstawiamy w najnowszym numerze spektrum zainteresowań naszych autorów. Dominuje w nich nadal tematyka niepodległościowa wspierana pamięcią dziedzictwa polskiej myśli politycznej. Zakres tematyczny dociekań naukowych jest bardzo szeroki, od udziału Polaków w wojnach niepodległościowych Wenezueli na początku XIX wieku, poprzez stosunek Brazylijczyków do polskich starań niepodległościowych w czasie Wielkiej Wojny, aż po pamięć o powojennych obozach pracy (Łambinowice). Artykułem o skutecznej komunikacji instytucjonalnej zwracamy uwagę na możliwość stosowania nowoczesnych sposobów zarządzania w instytucjach kultury.

Warto na koniec przypomnieć, że Muzeum Niepodległości realizuje wiele projektów inwestycyjnych, oto najważniejsze:

„Modernizacja terenu dziedzińców wokół obiektu ekspozycji Muzeum Więzienia Pawiak, oddziału Muzeum Niepodległości”. To wynik wygranego konkursu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013, priorytet VI „Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, działanie 6.1. Kultura”.

„Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca”, wynikająca z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013, priorytet VI „Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, działanie 6.1. Kultura”.

Są to projekty zakończone.

Obecnie Muzeum Niepodległości w Warszawie jest beneficjentem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020,

działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, projekt „Dostosowanie Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów do nowych funkcji kulturalnych i edukacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020, działanie 5.3. Dziedzictwo kulturowe, projekt „Zwiększenie dostępności do kultury i zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez poszerzenie oferty wystawienniczej oraz stworzenie Centralnego Magazynu Zbiorów Muzeum Niepodległości”.

Tadeusz Skoczek